

Rede van de vice-voorzitter, ir. J. van den Bos, gehouden tijdens de 58e najaarsbijeenkomst van de Koninklijke Nederlandse Bosbouwvereniging op 21 oktober 1982 te Arnhem

Dames en heren,

Naar mijn mening behoort het uitspreken van de openingsrede door de voorzitter bij onze ledenvergaderingen tot de zeer waardevolle tradities van onze vereniging. Bewust of onbewust, ik ben daar niet zo zeker van, is onderdeel van deze traditie dat de openingspeech globaal en algemeen van karakter is; al of niet gekruid door persoonlijke opvatting van de voorzitter. Dat is dan afhankelijk van de aard van het beestje voorzitter.

Hoewel het wellicht voor een "voorzitter ad interim" brutaal is, waag ik het toch om als mijn mening uit te spreken dat het globale, algemene en daardoor toch wat vrijblijvende karakter wat zou moeten verdwijnen. De ledenvergadering heeft de afgelopen jaren bij verschillende gelegenheden duidelijk als wens uitgesproken dat de Koninklijke Nederlandse Bosbouwvereniging zich in het kader van de maatschappelijke discussie over bosbouw nadrukkelijk moet profileren en met standpunten naar buiten toe moet optreden. Over dat uitgangspunt zijn wij het met elkaar eens. Met de consequenties van dat uitgangspunt moeten wij nog leren omgaan.

Eén van de consequenties is dat het "optreden naar buiten" continu zal moeten gebeuren. Voortdurend zal gereageerd moeten worden op actuele gebeurtenissen. We bereiken ons doel echt niet als wij ons uitsluitend zouden beperken tot het een- of tweemaal per jaar publiceren van een doorwrocht verhaal; al of niet in de vorm van een themanummer van ons tijdschrift. Hoe belangrijk dat ook is. Dit betekent naar mijn mening onder meer, dat in de openingsrede van de voorzitter nadrukkelijk aansluiting gezocht moet worden bij de politieke actualiteit, dat stelling genomen moet worden en dat relatie gelegd moet worden met uit die actualiteit voortvloeiende noodzakelijke activiteiten van vereniging. Dit betekent ook dat de openingsrede onderwerp van discussie in de aansluitende vergadering moet kunnen zijn. Ik wil er vandaag een poging toe doen.

In mijn openingspeech bij de voorjaarsvergadering heb ik met zoveel woorden gezegd dat ik het een slechte zaak zou vinden als bij een bijeenkomst als deze geen aandacht zou worden geschonken aan de ont-

wikkelingen op de houtmarkt. Immers de inkomsten uit die markt vormen de hoeksteen voor het voortbestaan van de bosbedrijven. Ik heb dit keer moeten vaststellen dat de informatie die mij over dit onderwerp bereikte, zo rijkelijk en tegelijkertijd zo interessant is dat een mondelinge weergave ervan teveel tijd in beslag zou nemen. Ik heb het daarom op schrift laten stellen zodat het u in de loop van deze vergadering ter hand kan worden gesteld.

De direct met ons vakgebied in verband staande politieke gebeurtenissen van het laatste halfjaar worden gekenmerkt door zowel positief als negatief te waarden aspecten. Helaas overwegen de negatieve.

Positief te waarden is het feit dat de beschikking die leidt tot ontheffing van de herplantplicht voor korte omloopteelten onlangs in de Staatscourant is gepubliceerd. Het is zonder meer verheugend dat de belemmering die de herplantplicht ongetwijfeld vormde voor bosuitbreiding, met name door particulieren, hiermee is weggenomen.

Toch kan er vanuit de Koninklijke Nederlandse Bosbouwvereniging een kanttekening bij worden geplaatst. Het is duidelijk dat met deze maatregel de houtteelt wordt gestimuleerd. Daar is niets op tegen. Integendeel. Maar houtteelt is geen synoniem voor bosbouw. De aanleg van bos gericht op duurzame instandhouding ervan, en met name ook nu door particulieren, wordt er niet door bevorderd. Misschien zelfs wel integendeel. Ik kan mij daarom voorstellen dat de KNBV zich tot de minister van Landbouw en Visserij richt, met een positieve reactie op de genomen maatregel, maar tegelijkertijd als standpunt dat ze van opvatting is dat het beleid gericht op duurzame bosuitbreiding met vergelijkbare concrete maatregelen moet worden ingevuld. Dit des te meer, omdat uit de begroting 1983 van deze minister kan worden afgeleid dat hij geen krediet beschikbaar stelt voor de aankoop van gronden voor bosuitbreiding door de Staat. Verheugend is het dat de economische aspecten van de bosbouw in de Memorie van Toelichting op de Landbouw-begroting een centrale plaats innemen. Dit is vanuit de KNBV des te meer verheugend omdat het opnieuw centraal stellen van de economische aspecten duidelijk gebeurt vanuit de context van het veelzijdige func-

tioneren van het bos. Dit moge blijken uit één citaat . . .

"In het kader van mijn beleid gericht op het tot recht laten komen van alle functies die het bos kan vervullen is aandacht vereist voor de factoren die de economische basis van het bosbedrijf gezond kunnen maken."

einde citaat.

Dit wekt verwachtingen, vooral omdat in dezelfde Memorie van Toelichting door de minister wordt aangekondigd dat nu dan toch eindelijk het Meerjarenplan voor de Bosbouw dit begrotingsjaar voor inspraak beschikbaar zal komen. Het is voorspelbaar dat in de discussie over het Meerjarenplan dit uitgangspunt "veelzijdig functioneren en tegelijkertijd een gezonde economische basis" op gespannen voet komt te staan met evenzeer als voorlopig regeringsbeleid geformuleerde standpunten gericht op enkelvoudige functies van het bos.

U kent allemaal de discussies naar aanleiding van het Structuurschema Natuur- en Landschapsbehoud. Deze discussies hebben geleid tot polarisatie. Een polarisatie die, politiek gesproken, zowel noodzakelijk als betreuenswaardig is. Betreuenswaardig vooral omdat een verstandig gebruik van de waarden die ook het in Nederland aanwezige bos ons te bieden heeft, een overbrugging van de tegenstellingen zeer goed mogelijk maakt. Naar mijn mening zal de KNBV in het komende verenigingsjaar vanuit deze invalshoek haar rol in de discussie rondom het Meerjarenplan moeten vervullen. Een plaatsbepaling vanuit het bos en de bosbouw ten opzichte van de ingenomen en vaak verharde standpunten voortvloeiend uit functies en leidend tot functie bossen.

Toen ik zoëven begon te spreken over de tekst van de Memorie van Toelichting 1983, kon ik beginnen met het woord "verheugend". Helaas kan ik dat woord niet meer gebruiken als ik nu wat ga zeggen over de cijfers in de begroting. Ik kan dat des te meer niet als ik het koppel aan het feit dat de bosbouwwereld op 8 juli jl. geconfronteerd werd met de mededeling van de minister van Landbouw en Visserij dat hij de werking van de subsidiemaatregelen gericht op de bebossing, herbebossing en bosontsluiting wegens gebrek aan middelen heeft moeten opschorten.

Uit de begroting blijkt dat voor 1983 voor deze subsidie-artikelen dezelfde bedragen beschikbaar zullen zijn als voor 1982, en dat bovendien de middelen voor de bosbijdragereregeling met twee miljoen gulden zullen verminderen. Dit laatste als gevolg van het feit dat de minister van CRM zijn bijdrage aan de bosbijdragereregeling met twee miljoen gulden heeft verminderd.

De gevolgen voor 1983 laten zich niet moeilijk raden. Het bosbouwbeleid dreigt door deze ontwikkelingen in haar kern te worden geraakt. Door temporisering in de bosverjonging, juist in het overgangsstadium waarin het Nederlands bos zich bevindt, wordt de bos-

ontwikkeling voor de toekomst ernstig geschaad. De maatschappij dreigt de prijs die ze betaalt voor de diensten die het bos haar verleent te verlagen, maar zal ongetwijfeld de vraag naar de diensten niet verminderen. De in ons land tengevolge van allerlei ontwikkelingen sterk verminderde hoeveelheid natuur moet, vindt de maatschappij, maar in het bos gecompenseerd worden. Als uitvloeisel van de sterk verminderde hoeveelheid recreatierruimte is in sterke mate eenzelfde soort afwenteling richting bos aan de orde. Als gevolg van een jarenlang verwaarloosd grondstoffenbeleid, ontstaat dezelfde tendens ten aanzien van het produkt hout. De grootste claim heeft de maatschappij gelegd door middel van de wettelijk vastgelegde instandhoudingsplicht. Deze maatschappelijke wensen zullen in de toekomst zeker niet verminderen. Vermindering van de vergoeding voor de realisatie daarvan staat daar haaks op. Ik gebruik bewust het woord "vergoeding" in plaats van het woord "subsidie". Daar komt nog bij, het is al vaak gezegd, dat we in ons land nog altijd te maken hebben met jong bos. We zijn nog steeds bezig bos, dat door vorige generaties werd vernietigd, te herstellen. Bos kan alleen renderen als het langdurig in stand gehouden is, bos moet er zijn. Herstel van vernietigd bos kost veel geld. Bosbeheer is niet verliesgevend – bosherstel is dat wel. Het gaat niet aan alleen de eigenaren de prijs voor bosherstel te laten betalen. Hier draagt de maatschappij een medeverantwoordelijkheid waaraan ze zich niet mag onttrekken. Ook niet gedeeltelijk zoals nu dreigt te gebeuren.

Het bestuur heeft besloten vanuit deze optiek tegen de geschetste financiële ontwikkelingen in de rijksbegroting stelling te nemen. Dit laat uiteraard onverlet dat door deze ontwikkelingen ook belangen van boseigenaren, houthandel, houtverwerkende industrie, kwekerijen en werkgelegenheid geschaad worden. De aan deze belangen gekoppelde organisaties zullen ongetwijfeld hun eigen wegen bewandelen.

Uit de politieke actualiteit tenslotte nog één onderwerp. Recent werd door de minister van CRM het voorname bekend gemaakt om in de omgeving van Mispelend en Netelser een belangrijke oppervlakte bos van het landgoed De Utrecht aan te wijzen als onderdeel van een beschermd natuurmonument. Het bestuur heeft besloten tegen deze voorgenomen rangschikking bezwaar te maken bij de daarvoor aangewezen instantie, nl. het College van Gedeputeerde Staten in dit geval van Brabant. Ook hier tracht het bestuur dat te doen vanuit een algemene standpuntbepaling, met enige distantie tot de concrete situatie. Het bos heeft als uiteindelijke resultanten van een langdurig bosbouwkundig beheer, hoge natuurwaarden ontwikkeld. Dit zal altijd en overal gebeuren als bos langdurig in stand wordt gehouden en langdurig bosbouwkundig

verantwoord wordt beheerd. Dit kan en mag er dan niet toe leiden dat er vervolgens door de overheid een uitsluitend sector-instrument, van welke aard dan ook, op wordt losgelaten dat het bos tot een functie bos bestempeld. Als hieraan al behoefte bestaat, wat ik niet geheel wil uitsluiten, dan moet een procedure gevolgd worden die een publieke afweging van alle aan het bos gekoppelde waarden en belangen mogelijk maakt. Het hier in het geding zijnde instrument van de natuurbeschermingswet voorziet daarin niet. Het is vanuit deze overwegingen dat het bestuur meent dat de KNBV bezwaar kan en moet aantekenen. Ook aan deze zaak zitten andere belangen gekoppeld: het belang van de boseigenaar van de houtproductie enz. Ook hiervoor geldt dat voor deze aspecten anderen kunnen optreden.

Dames en heren, in het begin van mijn toespraak

heb ik aangekondigd dat ik met de inhoud ervan wat wilde experimenteren. Eén conclusie kan ik daar al in ieder geval aan verbinden nl. de voorzitter komt in tijdnood. Aan verschillende, op zichzelf zeer memorabele gebeurtenissen, heb ik geen aandacht geschonken. Ik hoop dat degenen die daarbij betrokken zijn geweest en ook dat degenen die ze onder mijn aandacht hebben gebracht, begrip willen hebben dat ik dit keer aan het experiment prioriteit heb gegeven.

Ik hoop ook dat ik via de door mij behandelde voorbeelden, heb kunnen duidelijk maken dat het voor een vereniging als de onze, met een algemeen geformuleerde doelstelling, zeer wel mogelijk is adequaat naar buiten toe te reageren, ook in het kader van formele bezwarenprocedures; naast organisaties en aanvullend daarop die zich meer specifiek met deelbelangen bezighouden.

Verslag van de 58e najaarsvergadering gehouden op 21 oktober 1982 te Velp

1 Opening

De vice-voorzitter J. van den Bos opent de vergadering met het uitspreken van de najaarsrede. Herdacht wordt het overlijden van de heer H. P. Uittenbogaard. Aanwezig zijn 100 leden.

2 Notulen van de 56e voorjaarsvergadering

De notulencommissie bestaande uit de heren P. D. Kofman, E. D. van der Hoeven en L. Th. M. Lamers heeft de notulen goedgekeurd. De commissie wordt onder dankzegging gedecchargeerd.

3 Benoeming notulencommissie

In de commissie ter verifiëring van de notulen van de 58e najaarsvergadering worden benoemd de heren W. J. Kooy, J. S. Posthuma, S. M. G. de Vries.

4 Ingekomen stukken en mededelingen

– Door de KNBV is een bedrag van f 6.000,- overgemaakt aan de Stichting Bos en Hout. De f 6.000,- is een bijdrage aan de inzending "Bos en Hout" tijdens de Floriade.

– Prof. dr. ir. G. Hellinga heeft op eigen verzoek zijn zetel als vertegenwoordiger van de KNBV in het Comité Boomfeestdag beschikbaar gesteld. De heer ir. J. N. R. Bonjernoer heeft zich bereid verklaard namens de KNBV zitting te nemen in het Comité.

– De heer J. van den Bos heeft zitting genomen als vertegenwoordiger van het bestuur van de KNBV in het bestuur van de Studiekring.

– Van 7-11 juni heeft de KNBV-excursie plaatsgevonden naar Frankrijk. Onderwerp: de teelt van hoogwaardig eikehout. Een dertigtal leden heeft deelgenomen aan deze goed georganiseerde (dankzij de inzet van De Dorschkamp en met name de heer J. K. R. van den Wijngaard) en leerzame excursie.

– Het themanummer "Bosbouw en Energie" werd aangeboden aan jhr. mr. M. L. de Brauw, Voorzitter van de Stuurgroep Maatschappelijke Discussie Energiebeleid in aanwezigheid van de pers.

– Jhr. mr. D. A. W. Tets van Goudriaan is na 26 jaar voorzitterschap van het Bosschap afgetreden. De heer Roels, burgemeester van Someren, volgt de heer D. A. W. van Tets van Goudriaan op.

– Als nieuw lid hebben zich aangemeld: J. H. Oterdoom, H. A. M. Dielissen, H. Six Dijkstra, J. J. van de Wel, J. M. Heering.

– Hun lidmaatschap hebben beëindigd: B. K. Kok, F. Woons.

5 Vaststellen jaarverslag 1981

Het jaarverslag wordt zonder wijziging goedgekeurd.

6 Verslag kascommissie

Wegens ziekte van de administrateur was de kascontrole tijdelijk uitgesteld. De kascommissie bestaande